

Warszawa *21* grudnia 2019 r.

Egz. Nr *2*.

PROTOKÓŁ KONTROLI

Kontrola została przeprowadzona w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 roku *o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich*¹, zgodnie z planem kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2018².

I. PODMIOT I OKRES OBJĘTY KONTROLĄ

Celem kontroli była ocena prawidłowości wykonywania przez podmiot *Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe* z siedzibą w Zakopanem zadań z zakresu ratownictwa górskiego, określonych w art. 6 i 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 roku *o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich*³ z uwzględnieniem sił, środków i warunków niezbędnych do zapewnienia prawidłowego poziomu wykonywania ratownictwa górskiego.

Kontrolą został objęty okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 4 października 2018 roku.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone przez zespół kontrolerów w składzie:

- członek zespołu kontrolnego - Marcin Pańtak, naczelnik w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, na podstawie upoważnienia Nr 12/DOLiZK/2018 z dnia 28 września. 2018 r.
- członek zespołu kontrolnego - Agnieszka Wargin, główny specjalista w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego MSWiA, na podstawie upoważnienia Nr 11/DOLiZK/2018 z dnia 28 września 2018 r.

II. WPROWADZENIE

Na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 grudnia 2013 roku, znak: DRiOL-NRGW-0272-44-2/2013, wydanej na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 *ustawy o bezpieczeństwie...*, *Tatrzańskie Ochotnicze*

¹ Dz. U. z 2011 r. Nr 208 poz. 1241 ze zm.

² Patrz: *Plan kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2018*, zatwierdzony przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Pana Mariusza Błaszczaka.

³ Zwanej dalej *ustawą o bezpieczeństwie...*

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji
KANCELARIA GŁÓWNA
wpłynęło dn. 2019-01-17
RKP Zof. /kart

Pogotowie Ratunkowe⁴ jest podmiotem uprawnionym do wykonywania ratownictwa górskiego, w tym do podejmowania działań ratowniczych, o których mowa w art. 6 *ustawy o bezpieczeństwie...* i zobowiązanym do realizacji zadań określonych w art. 7 ust. 1 tej ustawy.

Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe jest stowarzyszeniem, zarejestrowanym w rejestrze Stowarzyszeń i Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr 0000032187.

Zgodnie ze statutem, władzami TOPR są: Walne Zebranie, Zarząd, Komisja Rewizyjna. Organem uprawnionym do kierowania stowarzyszeniem, w tym do jego reprezentacji jest Zarząd – osobami reprezentującymi TOPR na zewnątrz jest Prezes lub Wiceprezes oraz Naczelnik⁵. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w jego skład wchodziło 8 osób. Funkcję Prezesa Zarządu Głównego pełnił Pan Józef Janczy. Statut stowarzyszenia przewiduje również stanowisko naczelnika wchodzącego z urzędu w skład Zarządu. W okresie objętym kontrolą funkcję Naczelnika pełnił Pan Jan Krzysztof.

III. USTALENIA KONTROLI

1. Organizowanie, kierowanie, koordynowanie i prowadzenie bezpośrednich działań ratowniczych w ramach ratownictwa górskiego

Na podstawie dokonanych ustaleń, **pozytywnie** oceniono działalność TOPR w zakresie organizowania, kierowania, koordynowania i prowadzenia bezpośrednich działań ratowniczych. Powyższa ocena wynika z analizy przedstawionej dokumentacji źródłowej w tym zakresie, a także prowadzonych czynności kontrolnych w siedzibie podmiotu kontrolowanego.

Podmiot kontrolowany zapewniał stan gotowości do wykonywania ratownictwa górskiego, poprzez stałe dyżury ratowników górskich. Dyżury ratownicze zorganizowane były w systemie 24/7/365⁶.

Z przeprowadzonej kontroli wynika, że podmiot kontrolowany posiada odpowiednie – do terenu wykonywania ratownictwa górskiego – bazy i stacje ratownicze oraz, że dysponuje odpowiednią liczbą sprzętu ratowniczego do skutecznego ratowania życia.

1.1. Obszar wykonywania ratownictwa górskiego

W okresie objętym kontrolą TOPR wykonywał ratownictwo górskie głównie na obszarze Tatr i pasma Spisko-Gubałowskiego, a więc zgodnie z zapisem sformułowanym w art. 2 pkt 1 *ustawy o bezpieczeństwie.....*

W rozumieniu art. 2 pkt 1 *ustawy o bezpieczeństwie....*⁷ góry to obszar Beskidu Niskiego, Beskidu Wyspowego, Beskidu Średniego, Beskidu Sądeckiego, Beskidu Żywieckiego, Beskidu Małego, Beskidu Śląskiego, Bieszczadów, Gorców, Pienin, Sudetów Wschodnich, Sudetów Środkowych, Sudetów Zachodnich, Tatr, pasma Spisko-Gubałowskiego oraz Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej z wyłączeniem obszarów jednostek osadniczych i dróg publicznych. Ratownictwo górskie dotyczy jedynie organizowania i udzielania pomocy osobom, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia w górach, zdefiniowanych jak w *ustawie o bezpieczeństwie*

Wskazać również należy, że TOPR, z uwagi na cele określone w statucie oraz środki realizacji tych celów oraz teren działania określony w statucie, jako obszar Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzi szerszą

⁴ Zwany dalej także TOPR, podmiotem kontrolowanym lub stowarzyszeniem.

⁵ § 20 statutu TOPR uchwalony przez Walne Zebranie TOPR w dniu 28 października 2017 roku.

⁶ 24 godziny na dobę / 7 dni w tygodniu / 365 dni w roku.

⁷ Art. 2 pkt 1 *ustawy o bezpieczeństwie*

działalność niż wynika to z decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 grudnia 2013 roku, znak: DRIOL-
NRGW-0272-44-2/2013 oraz *ustawy o bezpieczeństwie*

Od ratownictwa górskiego należy odróżnić organizowanie, kierowanie i bezpośrednie prowadzenie działań ratowniczych na zorganizowanych terenach narciarskich, tj. wykonywanie ratownictwa narciarskiego, a także, wykonywanie lotów ratowniczych śmigłowcem Sokół na wezwanie innych służb poza obszarem gór wskazanym w ustawie na terenie południowej Małopolski. Podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego mogą wykonywać ratownictwo narciarskie na podstawie umowy z zarządzającym zorganizowanym terenem narciarskim⁸.

1.2. Siedziba podmiotu, bazy ratownicze całoroczne i sezonowe

Siedziba podmiotu kontrolowanego znajduje się w Zakopanem przy ul. Józefa Piłsudskiego nr 63A.

Siedziba podmiotu w Zakopanem pełni jednocześnie funkcję bazy ratowniczej, gdzie są pełnione całodobowe dyżury ratowników górskich. Podmiot kontrolowany dysponuje również dyżurkami ratunkowymi w schroniskach górskich przy Morskim Oku, w Dolinie Pięciu Stawów, na Hali Gąsienicowej, w których pełnione są ochotnicze dyżury ratownicze w okresach wzmożonego ruchu turystycznego.

1.3. Kadra ratowników górskich podmiotu kontrolowanego

W okresie objętym kontrolą TOPR dysponował kadrą ratowników górskich niezbędną do zapewnienia stanu gotowości do wykonywania ratownictwa górskiego.

Kontrolującym przedłożono listę ratowników górskich. W toku kontroli stwierdzono, że wszystkie osoby wskazywane przez podmiot kontrolowany, jako kadra ratowników górskich spełniały wymagania określone w art. 2 pkt 9 *ustawy o bezpieczeństwie....* dla ratownika górskiego.

Z ratownikami górskimi – członkami TOPR/Straży Ratowniczej, stowarzyszenie zawarło umowy o pracę (ratownicy ci stanowią kadrę ratowników zawodowych). Dedykowany są oni do pełnienia stałych dyżurów w ramach realizacji przez podmiot kontrolowany obowiązku zapewniania stanu gotowości do wykonywania ratownictwa górskiego.

W wewnętrznym regulaminie działania, jakim jest „Regulamin Straży Ratunkowej Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego” określony jest m.in. sposób organizowania, kierowania, koordynowania i bezpośredniego prowadzenia działań ratowniczych w górach. W § 3 tego dokumentu określono osoby, które mogą być członkiem czynnym, ratownikiem górskim Straży Ratunkowej. Zapis przywołanego § jest zgodny z postanowieniami art. 2 pkt 9 *ustawy o bezpieczeństwie....* Niemniej jednak w „Regulaminie Straży Ratunkowej ...” w § 6 ustalono następujące stopnie ratowników górskich: kandydat, ratownik górski, starszy ratownik górski, instruktor aspirant ratownictwa górskiego, instruktor ratownictwa górskiego, starszy instruktor ratownictwa górskiego, instruktor senior. Natomiast w § 7 określono wymagania dla członka kandydata Straży Ratunkowej, w których nie uwzględniono posiadania uprawnień ratowniczych lub instruktorskich w zakresie ratownictwa górskiego, niezbędnych z punktu widzenia zapisu art. 2 pkt 9 *ustawy o bezpieczeństwie....* Wewnętrzna niespójność zapisów § 3 z § 6 i § 7 Regulaminu Straży Ratunkowej Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego może doprowadzić do sytuacji, że dedykowane do działań ratowniczych w górach będą osoby, które nie spełniają ustawowych wymogów określonych dla ratownika górskiego.

Analiza teczek osobowych ratowników górskich działających w TOPR wykazała, że w przypadku kilkunastu ratowników górskich brakuje zaświadczeń o ukończeniu kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy,

⁸ Art. 7 ust. 2 pkt 4 *ustawy o bezpieczeństwie....*

potwierdzenia zdobycia wykształcenia lekarza/ratownika medycznego/pielęgniarki systemu PRM oraz uzyskania wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa górskiego. Kierownictwo podmiotu kontrolowanego w trakcie czynności kontrolnych uzupełniło wymagane dokumenty, przedkładając je do wglądu kontrolerom. W przypadku 6 ratowników górskich kopie dokumentów zostały dostane wraz z odpowiedzią na pytania postawione przez zespół kontrolny. W trakcie czynności kontrolnych kontrolerzy dokonali oględzin systemu informatycznego e-topr. Zgodnie z przeprowadzoną prezentacją systemu i wyjaśnieniami Naczelnika TOPR funkcjonalność aplikacji e-topr pozwala na bieżące informowanie kierownictwa organizacji o zbliżającym się terminie recertyfikacji np. kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy lub innych uprawnień wymagających odnawiania.

1.4. Zapewnienie stanu gotowości do wykonywania ratownictwa górskiego

Zasady organizacji dyżurów ratowniczych w TOPR są określone w *Zarządzeniu Naczelnika TOPR z 20 czerwca 2012 roku określającego szczegółowe zasady organizacji Straży Ratunkowej poprzez wyznaczenie stanowisk pracy wraz z ich zakresami czynności, miejsc dyżurów ratowniczych oraz ustalenie planów pracy wraz z podstawowymi zasadami BHP obowiązującymi na tych stanowiskach.*

Podmiot kontrolowany w okresie objętym kontrolą zapewniał stan gotowości do wykonywania ratownictwa górskiego poprzez stałe dyżury ratowników górskich. Ratownicy pełnili dyżur w trybie 24/7/365 w systemie zmianowym (dyżur dzienny – 8.00 – 20.00; dyżur nocny – 20.00 – 8.00). Dyżurujący ratownicy wyposażeni byli w sprzęt transportowy, sprzęt do ratownictwa górskiego, w tym lawinowy, sprzęt wspinaczkowy, środki łączności.

Podmiot kontrolowany przedstawił dokumentację na potwierdzenie realizacji ww. dyżurów (książki dyżurów z zapisami chronologicznymi oraz grafiki dyżurów), a także prowadził tożsame ewidencje w formie elektronicznej na platformie e-topr.

Dokumentacja była prowadzona w sposób prawidłowy i rzetelny – dokumentacja działań ratowniczych prowadzona w formie elektronicznej pokrywała się z prowadzoną w sposób tradycyjny.

Ustalono, że podmiot kontrolowany posiadał numery alarmowe przeznaczone wyłącznie do odbioru zgłoszeń o wypadkach w górach, tj. nr 985 oraz 601 100 300. Informacje o numerach alarmowych zamieszczone były na stronie internetowej TOPR. Dodatkowym narzędziem wykorzystywanym przez TOPR, upublicznionym i promowanym przez to stowarzyszenie jest aplikacja „Ratunek”, umożliwiająca precyzyjne zlokalizowanie osoby przebywającej w górach i dysponującej telefonem komórkowym. Z wyjaśnień Naczelnika TOPR wynika, że zarówno numery ratunkowe i aplikacja „Ratunek” są powszechnie znane wśród osób przebywających na obszarze polskich Tatr.

W działalności kontrolowanego podmiotu w przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.5. Specjalistyczny sprzęt wykorzystywany do wykonywania zadań z zakresu ratownictwa górskiego

Kontrolerom przedłożono do wglądu dokumenty potwierdzające status własności oraz możliwość dysponowania sprzętem. Podczas kontroli dokonano oględzin sprzętu, ekwipunku, środków łączności i transportu, który znajdował się w magazynach podmiotu kontrolowanego, które były zamknięte. Sprzęt był uporządkowany, posegregowany, odpowiednio opisany, sprawny i gotowy do użycia. Na drzwiach poszczególnych boksów/ magazynków, wydzielonych dla poszczególnych kategorii ratownictwa/ rodzajów sprzętu, umieszczone były listy rzeczy przechowywanych oraz informacja/podpis osoby, która korzystała, wydawała rzeczy z danego magazynku (dokonała spisu kontrolnego).

Podmiot kontrolowany dokonał rozdzielania sprzętu specjalistycznego, środków transportu i łączności, na sprzęt, który przeznacza wyłącznie do ratownictwa górskiego i sprzęt, który wykorzystywany jest do pozostałej działalności ratowniczej prowadzonej przez stowarzyszenie oraz w szczególności na potrzeby ratownictwa narciarskiego i współdziałania z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne. Niemniej jednak z będących w dyspozycji środków transportu przeznaczonych przez TOPR do realizacji zadania zleconego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, podmiot dokonał sprzedaży jednego, najstarszego (według wyjaśnień Naczelnika bardzo wysłużonego, generującego nieuzasadnione koszty) środka transportu nie informując zleceniodawcy o tym fakcie, co należy uznać za uchybienie.

1.6. Wykonywanie ratownictwa górskiego z użyciem śmigłowca ratowniczego Sokół

W TOPR przyjęto dokument normatywny, tj. Zarządzenie Naczelnika z dnia 1 sierpnia 2018 roku określające zasady szkolenia, nadawania i utrzymania uprawnień w specjalistycznym góskim ratownictwie śmigłowcowym oraz określającym zasady użycia śmigłowca ratowniczego Sokół.

Zarządzenie w sposób bardzo szczegółowy określa:

- poziomy szkolenia, nabywanie uprawnień, stopnie specjalizacji oraz wymagania dla podtrzymania uprawnień w zakresie ratownictwa śmigłowcowego,
- wytyczne do prowadzenia szkoleń i treningów,
- wytyczne do prowadzenia działań ratowniczych.

Zespół kontrolny zwizytował lądowisko oraz bazę, w której stacjonuje śmigłowiec ratowniczy Sokół oraz znajduje się zaplecze lotniczo-techniczne śmigłowca. Załoga ratownicza pełniąca dyżur składała się z dwóch pilotów, ratownika śmigłowcowego-pokładowego, ratownik śmigłowcowego-dolowego, a także mechanika.

W trakcie czynności kontrolnych ratownik pokładowy będący jednocześnie kierownikiem dyżuru okazał zespołowi kontrolnemu miejsce stacjonowania śmigłowca wraz zapleczem technicznym, wyposażenie członków zespołu ratowniczego oraz poinformował o swoich podstawowych zadaniach na tym stanowisku.

Podmiot kontrolowany prowadził systematyczne zapisy w książce dyżurów oraz wykaz wykonanych lotów prowadzonych na platformie e-topr. Rejestr działań ratowniczych przy użyciu śmigłowca prowadzony jest równocześnie przez ratowników dyżurnych w siedzibie stowarzyszenia/bazie ratowniczej, jak również w bazie śmigłowca przy szpitalu w Zakopanem.

2. Organizacja i prowadzenie szkoleń ratowników górskich i narciarskich oraz psów ratowniczych

Zasady organizacji szkoleń w TOPR są opisane w wewnętrznych dokumentach normatywnych w formie zarządzeń Naczelnika TOPR.

Są to:

1. Zarządzenie Naczelnika TOPR z dnia 1 lipca 2017 roku określające szczegółowe wymagania, ramowy program szkolenia oraz zasady przeprowadzania egzaminów w celu uzyskania uprawnień ratownika górskiego i nabycia praw członka czynnego TOPR;
2. Zarządzenie Naczelnika TOPR z dnia 1 lipca 2017 roku określające szczegółowe programy szkoleń oraz zasady organizacji szkoleń w celu uzyskania uprawnień i kwalifikacji Starszego Ratownika Górskiego, Instruktora Aspiranta Ratownictwa Górskiego, Instruktora Ratownictwa Górskiego i Starszego Instruktora Ratownictwa Górskiego oraz przedłużenia, tych uprawnień i kwalifikacji;
3. Zarządzenie Naczelnika TOPR z dnia 1 sierpnia 2018 roku określające zasady szkolenia, nadawania i utrzymania uprawnień w specjalistycznym góskim ratownictwie śmigłowcowym;

4. Zarządzenie Naczelnika TOPR z dnia 1 lipca 2017 roku określające zasady szkolenia, nabywania uprawnień i podstawowe zasady funkcjonowania ratownictwa jaskiniowego w TOPR.

W kontrolowanym okresie TOPR, stosownie do przepisu art. 7 ust. 1 pkt 3 *ustawy o bezpieczeństwie* organizował i prowadził następujące szkolenia:

Styczeń 2018

1. Sekcji psów lawinowych,
2. Specjalistyczne śmigłowcowe,
3. Trening wspinaczkowo-topograficzno-kondycyjny
4. Trening skiturowy-topograficzno-kondycyjny

Sierpień 2018

1. Śmigłowcowe,
2. Nurkowe,
3. Jaskiniowe,
4. Wspinaczkowe,
5. Unifikacja ratowników-ochotników,
6. Kanioningowe,
7. Wspinaczkowo-topograficzne

Wrzesień 2018

1. Kanioningowe,
2. Kurs podstawowy ratownictwa górskiego – część letnia,
3. Jaskiniowo-topograficzne,
4. Szkolenie psów,
5. Szkolenie ratowników strażowych

Podmiot kontrolowany określił programy szkoleniowe organizowanych i przeprowadzonych szkoleń, a także do każdego z nich prowadził szczegółową dokumentację potwierdzającą ich realizację, zawierającą: plan szkolenia ratowników, rodzaj i zakres szkolenia, imiona i nazwiska osób szkolonych oraz instruktorów, sprawozdanie ze szkolenia w części opisowej oraz udział sił i środków będących w dyspozycji TOPR użytych do szkolenia.

W działalności kontrolowanego podmiotu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W kontrolowanym okresie podmiot nie prowadził szkoleń ratowników narciarskich. TOPR opracował program szkolenia w zakresie transportu osób poszkodowanych na zorganizowanych terenach narciarskich, obejmujący zajęcia praktyczne i teoretyczne, kończące się egzaminem. Ukończenie szkolenia kwitowane jest wydaniem bezterminowego zaświadczenia o zdaniu egzaminu końcowego w zakresie transportu osób potrzebujących pomocy na zorganizowanych terenach narciarskich, wydanego na podstawie art. 54 ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich.

3. Nadawanie uprawnień ratowniczych i instruktorskich w zakresie ratownictwa górskiego

Z wyjaśnień Pana Jana Krzysztofa – Naczelnika TOPR oraz przedłożonych dokumentów wynika, że podmiot kontrolowany nadaje uprawnienia ratownicze i instruktorskie w zakresie ratownictwa górskiego i uprawnienia w zakresie transportu osób potrzebujących pomocy na zorganizowanych terenach narciarskich w dziedzinie ratownictwa narciarskiego.

Zasady nadawania przez TOPR uprawnień ratowniczych w zakresie ratownictwa górskiego stowarzyszenie uregulowało w Regulaminie Straży Ratunkowej, obowiązującym od 24 stycznia 2012 roku. Jak wynika z tego dokumentu posiadanie uprawnień ratowniczych powiązane jest ze stopniem wykształcenia – poszczególnym poziomom wykształcenia przypisano określone stopnie ratownicze: kandydat, ratownik górski, starszy ratownik górski, instruktor aspirant ratownictwa górskiego, instruktor ratownictwa górskiego, starszy instruktor ratownictwa górskiego, instruktor senior.

Członkiem kandydatem może być osoba, która:

1. posiada aktualne świadectwo zdrowia o braku przeciwwskazań do pracy w charakterze ratownika górskiego,
2. przedłoży wykaz działalności górskiej z ostatnich 3 lat z uwzględnieniem Tatr Polskich,
3. zaliczy test sprawnościowo-kondycyjny,
4. zaliczy egzaminy: z topografii Tatr Polskich i terenów przygranicznych, umiejętności jazdy na nartach w różnych warunkach terenowych, zasad asekuracji i autoratownictwa podczas wspinaczki skalnej, historii TOPR i Statutu TOPR,
5. odbędzie rozmowę kwalifikacyjną z Zarządem w obecności członków wspierających.

W § 8 Regulaminu Straży Ratunkowej zawarty jest przepis cyt. „Członek kandydat może wykonywać czynności ratownictwa górskiego tylko pod nadzorem członka czynnego Straży Ratunkowej w zakresie zgodnym z nabytymi już umiejętnościami i kwalifikacjami”. Powyższe leży w sprzeczności z definicją ratownika górskiego z art. 2 pkt 9 ustawy o bezpieczeństwie... Delegowanie do działań ratowniczych w ramach ratownictwa górskiego członków-kandydatów może budzić wątpliwości w kontekście ustawowej definicji ratownika górskiego. Jednakże przyjmując założenie, że członek-kandydat musi mieć możliwość sprawdzenia nabytych już umiejętności w praktycznym działaniu ratowniczym, zespół kontrolny zaleca, aby wydzielić i nie uwzględniać w § 6 Regulaminu Straży Ratunkowej TOPR stopnia ratownika górskiego określonego jako członek-kandydat, gdyż nie spełnia on wymogów nałożonych na ratownika górskiego ustawą o bezpieczeństwie ...

4. Prowadzenie dokumentacji działań ratowniczych

W okresie objętym kontrolą podmiot kontrolowany prowadził dokumentację działań ratowniczych podejmowanych w ramach ratownictwa górskiego.

Ustalono, że prowadzone przez TOPR w kontrolowanym okresie działania ratownicze z zakresu ratownictwa górskiego dokumentowane były w książce dyżurów usytuowanej w siedzibie TOPR/bazie ratowniczej, w której zapisywano w jednolitej formie dane:

- 1) imiona i nazwiska ratowników dyżurnych/kierownika dyżuru oraz ratowników/pilotów pełniących dyżur w bazie śmigłowca ratowniczego Sokół,
- 2) przyjęcie zgłoszenia o wypadku lub zagrożeniu – w tym czas przyjęcia zgłoszenia, od kogo pochodzi powiadomienie oraz działania podjęte po przyjęciu zgłoszenia;
- 3) podjęte działania ratownicze na miejscu wypadku lub zagrożenia – w tym czas dotarcia do miejsca wypadku lub zagrożenia, rodzaj podejmowanych działań ratowniczych, dane osoby, której udzielano pomocy oraz nazwiska ratowników górskich biorących udział w działaniach ratowniczych,
- 4) czas powrotu ratowników/śmigłowca do bazy.

Dokumentacja działań ratowniczych prowadzona była w formie papierowej oraz równocześnie elektronicznej. Podmiot kontrolowany określił wzór „Książki dyżuru” oraz wzór „Karty rejestru działania ratowniczego w TOPR”. Rejestr elektroniczny jest prowadzony przy użyciu aplikacji e-topr. Karta zawiera

następujące pozycje: dane osobowe ratowanego, lokalizacja i okoliczności zdarzenia, doznane obrażenia, przebieg akcji ratunkowej, imię i nazwisko ratowników uczestniczących w akcji.

Podmiot kontrolowany w dokumentacji działań ratowniczych w górach utrwał prowadzenie działań ratowniczych, które nie były działaniami ratowniczymi w górach. W toku kontroli stwierdzono, iż w rejestrze ratowniczym odnotowywane są zdarzenia, do których zadysponowano śmigłowiec ratowniczy Sokół, mające miejsce na zorganizowanych terenach narciarskich, co należy uznać za uchybienie.

Zespół kontrolny wnioskuje o wyodrębnienie w aplikacji e-topr zakładki/dodatkowej funkcjonalności, pozwalającej na zapisywanie podejmowanych działań ratowniczych wyłącznie w górach oraz oddzielnie innych, np. na zorganizowanych terenach narciarskich.

Działalność podmiotu kontrolowanego w zakresie prowadzenia dokumentacji działań ratowniczych ocenia pozytywnie.

5. Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach górskich i na zorganizowanych terenach narciarskich

Według dokumentacji przedłożonej zespołowi kontrolnemu oraz wyjaśnień złożonych przez Naczelnika, podmiot kontrolowany prowadził działalność profilaktyczną i edukacyjną dotyczącą bezpieczeństwa w górach oraz na zorganizowanych terenach narciarskich. Nie były to jednak działania planowane, usystematyzowane z ustalonym wcześniej harmonogramem opracowanym przez kierownictwo organizacji, a realizowane w zależności od potrzeb osób, firm, instytucji, mediów zgłaszających się do podmiotu z prośbą o przeprowadzenie przedsięwzięć profilaktycznych.

Działania profilaktyczne były realizowane najczęściej w formie pogadarek i prelekcji o niebezpieczeństwach w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, jak również w formie pokazów sprzętu ratowniczego, technik ratowniczych i asekuracyjnych. Duże znaczenie oddziałujące na świadomość osób zainteresowanych realizacją aktywnego wypoczynku w górach mają bardzo częste kontakty przedstawicieli kierownictwa TOPR i ratowników górskich ze środkami masowego przekazu, w tym zwłaszcza mediami regionalnymi. Na stronach internetowych, TOPR udostępniał do pobrania darmową aplikację „Ratunek” oraz komunikaty lawinowe. Organizacja wykorzystuje również nowe możliwości technologiczne na stronie internetowej podmiotu zamieszczone były filmy edukacyjne w ramach projektu Akademia Górską TOPR.

Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa na obszarach górskich i na zorganizowanych terenach narciarskich przez TOPR oceniono pozytywnie.

6. Ujawnianie nadzwyczajnych zagrożeń, które mają istotny wpływ na bezpieczeństwo osób w górach oraz wydawanie w związku z tym zaleceń podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich oraz odbieranie informacji o wystąpieniu takich zagrożeń

W okresie objętym kontrolą TOPR, na wniosek Tatrzańskiego Parku Narodowego, wydało opinię na mocy przysługujących mu uprawnień w sprawie warunków bezpieczeństwa na silnie wykorzystywanym turystycznie szlaku między Zawratem a Świnicą, skutkującą jego zamknięciem przez zarządcę na okres jednego roku.

Z własnej inicjatywy nie stwierdziło przypadków wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń, które miałyby istotny wpływ na bezpieczeństwo osób przebywających w górach lub na zorganizowanych terenach narciarskich.

Zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez Naczelnika TOPR, informacje o zdarzeniach nadzwyczajnych, mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo osób przebywających w górach odbierane są na zasadach takich samych jak powiadomienia alarmowe o wypadku w górach.

W działalności podmiotu kontrolowanego w opisanym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

7. Podejmowanie działań ratowniczych

W kontrolowanym okresie podmiot kontrolowany podejmował działania ratownicze, polegające na:

- 1) przyjęciu zgłoszenia o wypadku lub innym zdarzeniu;
- 2) dotarciu na miejsce wypadku z wyposażeniem ratowniczym;
- 3) udzieleniu kwalifikowanej pierwszej pomocy;
- 4) zabezpieczeniu i ewakuacji osób przebywających w górach z terenów stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia;
- 5) transporcie osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia do miejsca, gdzie jest możliwe podjęcie medycznych czynności ratunkowych przez jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, o których mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, po uprzednim uzgodnieniu miejsca przekazania osoby, której udzielono pomocy w ramach działań ratowniczych, z dyspozytorem jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 6) poszukiwaniu osób zaginionych w górach;
- 7) transporcie zwłok z gór.

W ramach wyżej opisanych działań nie stwierdzono nieprawidłowości.

8. Opracowywanie komunikatów lawinowych i współpraca z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne.

Podmiot kontrolowany ustanowił wewnętrzny dokument normatywny – tj. Zarządzenie Naczelnika z dnia 1 lipca 2017 roku w sprawie funkcjonowania służby lawinowej TOPR. Zgodnie z przepisami ww. zarządzenia zadaniem służby lawinowej jest opracowywanie treści komunikatu lawinowego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie określania stopni zagrożenia lawinowego oraz odpowiadającym im zaleceniom dla ruchu turystycznego, a ponadto – dokumentowanie i analiza wypadków lawinowych z udziałem człowieka wraz z oceną bezpośrednich przyczyn wypadku oraz prowadzenie szkoleń dla ratowników w sposobie oceny zagrożenia lawinowego.

TOPR realizował ustawowy obowiązek codziennego wydawania i upowszechniania komunikatu – zespół kontrolny nie odnotował nieprawidłowości w tym zakresie.

Podmiot kontrolowany został wpisany na listę podmiotów współpracujących z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne przez wojewodę małopolskiego oraz realizował współpracę z systemem PRM poprzez przekazywanie jednostkom systemu osób uratowanych i wymagających podjęcia działań medycznych. W związku z nowelizacją ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, zgodnie z deklaracją Naczelnika, nowy wniosek o wpis do rejestru miał zostać złożony niezwłocznie.

IV, OCENA OGÓLNA, WNIOSKI I ZALECENIA

Oceny działalności podmiotu kontrolowanego dokonano na podstawie ustalonego stanu faktycznego, stwierdzonego w toku kontroli, przy zastosowaniu kryteriów kontroli wynikających z *ustawy o bezpieczeństwie ...*, takich jak: legalność, gospodarność, celowość oraz rzetelność.

Prawidłowość wykonywania przez Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe z siedzibą w Zakopanem zadań z zakresu ratownictwa górskiego, określonych w art. 6 i 7 ust. 1 *ustawy o bezpieczeństwie*, z uwzględnieniem sił, środków i warunków niezbędnych do zapewnienia prawidłowego poziomu wykonywania ratownictwa górskiego **oceniono pozytywnie**. W toku kontroli mimo kilku uchybień nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na podstawie art. 42 ust. 1 *ustawy o bezpieczeństwie ...*, zobowiązuje się Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe do zrealizowania następujących zaleceń:

- 1) rzetelne dokumentowanie zdobywanych przez ratowników górskich uprawnień ratowniczych, w szczególności w zakresie posiadania dowodów ukończenia kursów kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika;
- 2) doprowadzenie do wyeliminowania niespójności zapisów § 3 z § 6 i § 7 Regulaminu Straży Ratunkowej Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz pełnego dostosowania do zapisu art. 2 pkt 9 *ustawy o bezpieczeństwie....*
- 3) sprawowanie większego nadzoru nad rzetelnością prowadzonej dokumentacji działań ratowniczych, w tym dokonywanie weryfikacji rodzaju działań ratowniczych utrwalanych w tej dokumentacji, w taki sposób, by obejmowała ona jedynie działania ratownicze podejmowane w górach – rozdzielenie ewidencji działań w górach od innych akcji np. podejmowanych na obszarach jednostek osadniczych i dróg publicznych lub na zorganizowanych terenach narciarskich w ramach ratownictwa narciarskiego.

IV. POUCZENIE

Zgodnie z art. 42 ust. 2–4 *ustawy o bezpieczeństwie...*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego objęty kontrolą może wnieść do kontrolującego na piśmie umotywowane zastrzeżenia do protokołu kontroli, w tym do sformułowanych wniosków i zaleceń, lub podpisuje protokół kontroli.

Zgłoszone zastrzeżenia kontrolujący może uznać za zasadne, zmieniając lub uzupełniając protokół kontroli, albo uznać je za niezasadne i przekazać stanowisko podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa górskiego objętemu kontrolą. Zastrzeżenia wniesione po terminie, przez osobę nieuprawnioną lub bez zachowania formy pisemnej pozostawia się bez rozpatrzenia.

W przypadku uznania zasadności zastrzeżeń zmieniony lub uzupełniony protokół kontroli zostaje przekazany ponownie do podpisania podmiotowi uprawnionemu do wykonywania ratownictwa górskiego objętemu kontrolą.

W myśl art. 43 ust. 1 i 2 *ww. ustawy* podmiotowi objętemu kontrolą przysługuje prawo odmowy podpisania protokołu kontroli i złożenia kontrolującemu, w terminie 5 dni od dnia jego otrzymania pisemnego wyjaśnienia przyczyn odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie wstrzymuje realizacji wniosków i zaleceń pokontrolnych.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa górskiego objęty kontrolą, w terminie 30 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli lub stanowiska kontrolującego, o którym mowa w art. 42 ust. 3 *ww. ustawy*,

lub poprawionego protokołu kontroli zawiadamia ministra właściwego do spraw wewnętrznych o wykonaniu wniosków i zaleceń pokontrolnych zawartych w protokole kontroli lub o przyczynach ich niewykonania.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie..., minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze decyzji administracyjnej, może cofnąć zgodę na wykonywanie ratownictwa górskiego, jeżeli podmiot, któremu taka zgoda została udzielona, nie usunął w wymaganym terminie nieprawidłowości mających istotny wpływ na wykonywanie ratownictwa górskiego stwierdzonych protokołem kontroli.

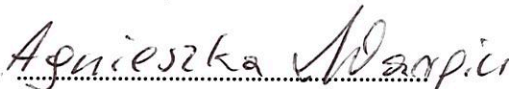
* * *

Z kontroli sporządzono protokół w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach:

Egz. Nr 1 – Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

Egz. Nr 2 – a/a

.....
członek zespołu – Marcin Pańtak

.....
członek zespołu – Agnieszka Wargita

V-ce Prezes Zarządu TOPR

Czesław Ślimak

NACZELNIK TOPR
Jan Krzysztof

.....
pieczęć i podpis kierownika podmiotu
kontrolowanego

Zapoznałem się

DYREKTOR
Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

.....
Andrzej Świderek